č. j. 2 A 1004/2002 – OL – 31

ČESKÁ REPUBLIKA

R O Z S U D E K
J M É N E M R E P U B L I K Y

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Václava Novotného a soudkyň JUDr. Ludmily Valentové a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobce **Š. M.**, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, Křížová 25, 225 08 Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 22. 2. 2002, č. xx, vydaného podle zákona č. 261/2001 Sb.,

t a k t o:

I. Žaloba **s e z a m í t á .**

II. Žalované se náhrada nákladů řízení **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í:

Česká správa sociálního zabezpečení (dále jen „žalovaná“) napadeným rozhodnutím zamítla žádost Š. M. o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových a náboženských důvodů soustředěných do vojenských táborů (dále jen „zákon“) s odůvodněním, že nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky nevznikl, protože otec žalobce, z důvodu jehož účasti uplatnil nárok na poskytnutí této částky, v národním boji za osvobození nepadl, ale zemřel až po skončení účasti v národním boji za osvobození dne 7. 8. 1978.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce včas opravný prostředek v němž uvedl, že otec byl účastníkem odboje jako československý partyzán. Zemřel v roce 1978 na následky válečných útrap. Uvedl, že jako voják později nastoupil vojenskou službu v Hranicích na Moravě a dosáhl poddůstojnické hodnosti. Má za to, že nárok na jednorázovou peněžní částku mu náleží. Tyto důvody uvedl i při ústním jednání.

Žalovaná ve svém vyjádření setrvala na původním stanovisku a navrhla potvrzení svého rozhodnutí.

Ze správního spisu, který žalovaná předložila vyplynuly tyto rozhodující skutečnosti; žalobce uplatnil žádost u Okresní správy sociálního zabezpečení v Bruntále dne 27. 8. 2001, z titulu sirotka po účastníku národního boje za osvobození, a to po otci. K tomu předložil osvědčení vydané Federálním ministerstvem národní obrany vystavené dne 10. 3. (nečitelný rok) k žádosti podané dne 16. 12. 1974. Podle tohoto osvědčení č. 145 667/1974 pan M. M. byl účastníkem národního boje za osvobození od 15. 9. 1944 do 10. 2. 1945 jako československý partyzán. Podle rodného listu vystaveného MNV v Hranovnici, okres Poprad, Slovenská republika dne 28. 7. 1977 pan Š. M. je synem pana M. M. a narodil se dne xxx 1949. Podle úmrtního listu vystaveného Městským úřadem v Bruntále dne 20. 4. 1995 pan M. M. narozen xxx 1924 zemřel dne xx 1978 v Bruntále.

Věc převzal Nejvyšší správní soud v souladu s ust. § 132 zák. č. 150/2002 Sb. soudní řád správní, od Vrchního soudu v Olomouci. Podle ust. § 129 odst. 2 s. ř. s. soud postupoval podle části třetí hlavy druhé dílu prvního soudního řádu správního.

Žaloba se nejeví důvodnou.

Podle § 1 odst. 1 zákon se vztahuje na občany České republiky, kteří splňují podmínky uvedené v § 1 odst. 1 bodě 1 písm. c) až f), bodě 2 odst. 2 zák. č. 255/1946 Sb., o příslušnících československé armády v zahraničí a o některých jiných účastnících národního boje za osvobození, a bylo jim o tom podle § 8 cit. zákona vydáno osvědčení, nebo kteří mají doklad, který toto osvědčení nahrazuje (dále jen „účastník národního boje za osvobození“). Podle druhého odstavce zákon se vztahuje i na vdovy nebo vdovce po účastníku národního boje za osvobození, pokud jsou občany České republiky, jejichž manželství trvalo v době účasti manžela v národním boji za osvobození nebo bylo z důvodu nemožnosti uzavřít manželství uzavřeno nejpozději do 31. 12. 1945 a jejichž manžel buď padl nebo kdykoliv později zemřel; stejně tak se zákon vztahuje i na vdovy a vdovce, pokud jsou občany České republiky, kteří uzavřeli nové manželství, a na děti, jejichž oba rodiče jako účastníci národního boje za osvobození padli nebo jeden z rodičů jako účastník národního boje za osvobození padl a druhý z rodičů v této době již nežil, pokud ke dni úmrtí později zemřelého rodiče nedosáhli věku 18ti let (dále jen „děti“).

Z uvedeného je zřejmé, že nárok se nemůže vztahovat na žalobce, jestliže není splněna podmínka tak, jak ji uvedla žalovaná ve svém rozhodnutí, totiž nedošlo k situaci, kdyby jako účastníci národního boje za osvobození padli oba rodiče žalobce nebo jeden z rodičů jako účastník národního boje za osvobození v tomto boji padl a druhý z rodičů v té době již nežil. Tato situace u žalobce nenastala a aniž by soud musel zjišťovat okolnosti týkající se matky žalobce, je pro posouzení věci dostačující, je-li najisto postaveno, že otec žalobce, který byl účastníkem národního boje za osvobození jako československý partyzán, zemřel v roce 1978 tedy v národním boji za osvobození nepadl.

Z důvodové zprávy, která byla předložena Parlamentu České republiky při schvalovaní tohoto zákona vyplývá, že zákon č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, odstranil křivdy způsobené nezákonným odsouzením a poskytl morální zadostiučinění a přiměřenou hmotnou náhradu za utrpěné škody. Další křivdy byly napraveny zákonem č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, které řeší majetkově správní a majetkoprávní nároky a v zemědělství zákonem č. 229/1991 Sb. o půdě, velmi důležitým krokem k nápravě křivd způsobených nacistickou perzekucí je zákon č. 217/1994 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky některým obětem nacistické perzekuce. Dne 22. 2. 2000 byl přijat zákon

č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům čs. zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939-1945. Tyto zákony splnily svůj účel, ale nepostihnuly všechny následky a důsledky perzekuce, zejména u účastníků národního boje za osvobození na domácí půdě. Předkladatelé tohoto zákona chtějí touto cestou narovnat vztah mezi jednotlivými skupinami účastníků boje za osvobození. Soud při výkladu jednotlivých ustanovení zákonů, jimiž docházelo k nápravě křivd způsobených nacistickou perzekucí, měl vždy na mysli skutečnost, že jde o aplikaci zákonů, jimiž se Česká republika snaží o odčinění příkoří a ocenění odvahy a statečnosti těch, kteří bojovali proti nacizmu, nebo jím byli poškozeni, a také skutečnosti, že uplatnění nároku je časově omezeno.

V každém z těchto zákonů zákonodárce zcela autonomně řešil okruh občanů, na něž se zákon bude vztahovat, jakož i podmínky, jaké musí tito občané splňovat, aby nárok mohl být přiznán. V daném případě se zákon nevztahuje na žalobce proto, že není splněna podmínka uvedená v § 1 odst. 1 in fine, totiž že nebyl oboustranným sirotkem. Zdravotní důvody, pro něž otec žalobce zemřel, ať již byly v příčinné souvislosti s jeho účasti v národním boji za osvobození, či nikoliv zákonodárce s možností získat nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky nespojil.

Nelze v této právní úpravě spatřovat ani projev diskriminace, zakládající neústavnost předpisu, neboť jde o normu restituční povahy, jejíž obsah náleží stanovit zákonodárci. Je legitimní jestliže zákonodárce přizná nárok za podmínek, které mají svůj původ ve vymezení určité typové situace (zde mimo jiné vymezení pojmu dítěte) a nepromítají se do něj okolnosti mající svůj původ v rozlišení, například podle národnosti, rasy, pohlaví, náboženství či společenských skupin. Ani Ústavní soud České republiky nikdy neshledal diskriminačními zákony č. 217/1994 Sb. resp. č. 39/2000 Sb., poskytující jednorázové peněžní částky některým obětem nacistické perzekuce, jež byly založeny na obdobných principech, totiž poskytnutí odškodnění opět jen části osob, které prožily válečné útrapy. Za této situace nezbývá při neexistenci možnosti zmírnit tvrdost zákona ani učinit výjimku ze zákona, než aby soud hleděl na rozhodnutí žalované České správy sociálního zabezpečení jako na rozhodnutí zákonné, a proto také žalobu pro nedůvodnost zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).

O nákladech řízení pak bylo rozhodnuto v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. a contrario, když žalované, jež ve věci úspěch měla, žádné náklady dle obsahu spisu nevznikly a také o žádnou jejich náhradu nežádala.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.)

V Brně dne 6. 11. 2003

JUDr. Václav Novotný
předseda senátu